

คู่มือสำหรับประชาชน: เทศบัญญัติเทศบาลเมืองเสนา เรื่อง การควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย พ.ศ.2545

หน่วยงานที่รับผิดชอบ: เทศบาลเมืองเสนา อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กระทรวง: กระทรวงมหาดไทย

1. ชื่อกระบวนการ: เทศบัญญัติเทศบาลเมืองเสนา เรื่อง การควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย พ.ศ.2545
2. หน่วยงานเจ้าของกระบวนการ: เทศบาลเมืองเสนา อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. ประเภทของงานบริการ: กระบวนการบริการที่เบ็ดเสร็จในหน่วยเดียว
4. หมวดหมู่ของงานบริการ: อนุมัติ
5. กฎหมายที่ให้อำนาจการอนุญาต หรือที่เกี่ยวข้อง:
 - 1) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และแก้ไขเพิ่มเติมประกอบมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535
6. ระดับผลกระทบ: บริการทั่วไป
7. พื้นที่ให้บริการ: ท้องถิ่น
8. กฎหมายข้อบังคับ/ข้อตกลงที่กำหนดระยะเวลา เทศบัญญัติเทศบาลเมืองเสนา เรื่อง การควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย พ.ศ. 2545
 ระยะเวลาที่กำหนดตามกฎหมาย / ข้อกำหนด ฯลฯ 30 วัน
9. ข้อมูลสถิติ
 - จำนวนเฉลี่ยต่อเดือน 0
 - จำนวนคำขอที่มากที่สุด 0
 - จำนวนคำขอที่น้อยที่สุด 0
10. ชื่ออ้างอิงของคู่มือประชาชน [สำเนาคู่มือประชาชน] เทศบัญญัติเทศบาลเมืองเสนา เรื่อง การควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย พ.ศ.2545 17/08/2558 14:31
11. ช่องทางการให้บริการ
 - 1) สถานที่ให้บริการ เทศบาลเมืองเสนา อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา/ติดต่อด้วยตนเอง ณ หน่วยงาน
 ระยะเวลาเปิดให้บริการ เปิดให้บริการวัน จันทร์ ถึง วันศุกร์ (ยกเว้นวันหยุดที่ทางราชการกำหนด) ตั้งแต่เวลา 08:30 - 16:30 น. (มีพักเที่ยง)
 หมายเหตุ -
12. หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข(ถ้ามี) ในการยื่นคำขอ และในการพิจารณาอนุญาต
 มาตรการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

โรคไข้เลือดออกจะเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการด้วยกัน คือ

คน คือ บุคคลที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคไข้เลือดออก จากข้อมูลการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาพบว่า กลุ่มอายุ

ตั้งแต่ 10 – 14 ปีเป็นกลุ่มที่มีจำนวน ผู้ป่วยมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 15 - 24 ปีและกลุ่มอายุ

5 - 9 ปี ตามลำดับ สำหรับกลุ่มอายุ 0 - 4 ปีและมากกว่า 25 ปีจนถึง 65 ปี ยังพบว่า มีผู้ป่วยโรค

ไข้เลือดออก แต่พบน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ เชื้อไวรัส เป็นไวรัสเดงกี มี 4 Serotypes (ได้แก่ DEN1, DEN2,

DEN3 และ DEN4) ยุงลาย เป็นพาหะนำเชื้อมาสู่คน มี 2 ชนิด คือ ยุงลายบ้าน และยุงลายสวนหาก

ชุมชนใดมีองค์ประกอบทั้ง 3 ประการอยู่ครบถ้วน โรคไข้เลือดออก สามารถเกิดและระบาดในชุมชนนั้นได้

ในขณะนี้วัคซีนป้องกันโรคไข้เลือดออก ยังอยู่ในระหว่างการพัฒนาสำหรับเชื้อไวรัสเดงกี ยังไม่มียาฆ่าเชื้อ

โดยเฉพาะ ดังนั้นกลวิธีควบคุมโรคไข้เลือดออกในปัจจุบันคือการควบคุมยุงพาหะนำโรคให้น้อยลง ซึ่งทาง

ได้โดยการควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์การกำจัดยุงตัวเต็มวัย และลูกน้ำ

วิธีการควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย

หากบ้านหรือชุมชนใดไม่มีแหล่ง เพาะพันธุ์ยุงลายชุมชนนั้นก็จะมียุงลายที่นำเชื้อไวรัส มาสู่คนได้ ดังนั้นการควบคุมโรคโดยการลดหรือกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายจึงเป็นการกำจัดต้นเหตุของการเกิดโรคไข้เลือดออกอย่างแท้จริง วิธีการควบคุมมี 3 วิธีดังต่อไปนี้

1. ทางกายภาพ ได้แก่ การปิดภาชนะกักเก็บน้ำด้วยฝาปิดเพื่อป้องกัน ไม่ให้ยุงลายเข้าไปวางไข่ได้สำหรับภาชนะเก็บน้ำที่ยังไม่ต้องใช้น้ำ อาจจะใช้ผ้า มุ้ง ฝ้ายาง หรือพลาสติก ปิดและมัดไว้สำหรับภาชนะที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ควร จะคว่ำไว้มิให้รองรับน้ำเพื่อจะไม่กลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย สำหรับสิ่งของ ที่ไม่มีประโยชน์หรือสิ่งของเหลือใช้เช่น กระลา กระป๋อง ควรเผาหรือฝังแล้วแต่ ความสะดวก แจกกันดอกไม้สดควรเปลี่ยนน้ำทุก 7 วัน เป็นต้น วิธีการเหล่านี้ ต้องทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตลอดทั้งปี

2. ทางชีวภาพ วิธีที่ได้ผล คือ การปล่อยปลากินลูกน้ำลงในภาชนะเก็บ กักน้ำ เช่นโอ่ง ตุ่ม ภาชนะละ 2 - 4 ตัว ควรหมั่นดูแลอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง หากปลาบางตัวตายก็ใส่ตัวใหม่ทดแทน วิธีนี้เป็นวิธีที่ง่าย ประหยัด และ ปลอดภัย เหมาะสมสำหรับภาชนะเก็บน้ำใช้ที่ปิดไม่ได้ สำหรับปลากินลูกน้ำ สามารถขอพันธุ์ปลาได้จากสำนักงานป้องกันควบคุมโรค ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

3. สารเคมีเป็นสารที่ใช้ฆ่าลูกน้ำยุงลายซึ่งองค์การอนามัยโลกแนะนำให้ใช้และรับรองความปลอดภัย ได้แก่ ทรายทีมีฟอส ควรใช้เฉพาะกับภาชนะ เก็บน้ำที่ไม่สามารถปิดหรือใส่ปลากินลูกน้ำได้ นอกจากนี้ยังมีเกลือ ซึ่งเป็นของใช้ประจำในครัวเรือนที่สามารถนำมาใช้ ในการควบคุมและกำจัดลูกน้ำยุงลายได้โดยเฉพาะที่ตัวห่อขาตู้กับข้าว โดยใส่เกลือ 2 ช้อนชา ในถ้วย ห่อขาตู้กับข้าวขนาดความจุ 250 มิลลิลิตร พบว่า ควบคุมลูกน้ำได้นานมากกว่า 7 วัน

การพ่นเคมีกำจัดยุงตัวเต็มวัย

เป็นวิธีควบคุมยุงลายที่มีประสิทธิภาพสูง คือ กำจัดยุงได้ผลดีแต่ให้ผล เพียงระยะสั้น นอกจากนี้ยังมีข้อด้อย คือ ราคาแพง ต้องใช้เครื่องมือพ่น และ ควรปฏิบัติโดยผู้ที่มีความรู้ เพราะเคมีภัณฑ์อาจเป็นพิษต่อคนและสัตว์เลี้ยง ดังนั้นจึงควรใช้การพ่นเคมีภัณฑ์เฉพาะ เมื่อจำเป็นสำหรับประชาชนทั่วไป หากควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ในบ้านเรือนของตน โดยวิธีต่างๆ แล้วยังมียุงลายตัวเต็มวัยอยู่ อาจหาซื้อเคมีภัณฑ์กำจัดยุงที่มีขาย ตามท้องตลาดมาใช้ฉีด ฆ่ายุงในบ้าน และในบริเวณบ้านเป็นครั้งคราว ควรใช้ และเก็บรักษาอย่างระมัดระวัง โดยปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้ที่แนบมากับ เคมีภัณฑ์นั้นอย่างเคร่งครัด แผนงานการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก จึงแบ่ง ออกเป็น 2 ระยะ คือ

1. การป้องกันโรคล่วงหน้า
2. การควบคุมเมื่อเกิดโรคระบาด

การป้องกันโรคล่วงหน้า

การดำเนินงานที่สำคัญที่สุดในการควบคุมไข้เลือดออก คือ การป้องกัน โรคล่วงหน้าเพื่อบ่งเน้นการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ซึ่งต้องดำเนินการก่อนโรคเกิดหากเกิดการระบาดแล้วการควบคุมจะทำได้ลำบาก และ สูญเสียงบประมาณในการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น พื้นที่เป้าหมายของการป้องกันโรคล่วงหน้า คือ หมู่บ้าน และชุมชนทุก แห่งไม่มีพื้นที่ยกเว้นเพราะในปัจจุบันโรคได้แพร่กระจายไป

ในพื้นที่เกือบทุกแห่ง ทั่วประเทศแล้ว ฉะนั้นการดำเนินงานป้องกันโรคอย่างมีประสิทธิภาพทุกพื้นที่ จึงควร

ปฏิบัติงานตามมาตรการป้องกันโรคล่วงหน้า เพื่อตัดวงจรการแพร่เชื้อไวรัสในหน้าแล้ง ดังนี้

1. วิเคราะห์สาเหตุการระบาด และสอบสวนแหล่งรังโรค
2. กำจัดศักยภาพของแหล่งรังโรคในพื้นที่เสี่ยง เพื่อลดจำนวนลูกน้ำ ยุงลายให้เหลือน้อยที่สุด คือ ให้มีค่าดัชนีลูกน้ำ ยุงลาย (HI ≤ 10, CI = 0)
3. ระวังการแพร่เชื้อในพื้นที่ ด้วยการเฝ้าระวังโรค ค้นหาผู้ป่วย และ ตรวจวินิจฉัยโดยเร็ว

การควบคุมเมื่อเกิดโรคระบาด เมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเกิดขึ้นในชุมชนหรือหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการควบคุมโรคด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้โรคไข้เลือดออกสงบโดยเร็วที่สุด โดยดำเนินการพ่นสารเคมีกำจัดยุงตัวเต็มวัยที่มีเชื้อไวรัสไข้เลือดออก กำจัดหรือ ทาลายแหล่งเพาะพันธุ์และลูกน้ำยุงลายในบริเวณบ้านและรอบๆ บ้านผู้ป่วย เพื่อไม่ให้แพร่ระบาดไปยังชุมชนอื่นๆ หากเริ่มดำเนินการควบคุมได้ช้าโรคจะ แพร่กระจายออกไปอย่างกว้างขวางจนเกินกำลังที่จะควบคุมได้ โดยปกติแล้ว โรคไข้เลือดออกมักจะระบาดในฤดูฝน คือ ประมาณเดือนพฤษภาคมถึงเดือน กันยายนหรือ ตุลาคมของทุกปีแต่ทั้งนี้สภาพภูมิอากาศในแต่ละท้องถิ่นมีความ แตกต่างกัน จึงทำให้ช่วงเวลาที่โรคไข้เลือดออกระบาดมีความแตกต่างกัน สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับการควบคุมการระบาด คือ การเฝ้าระวังโรคที่รวดเร็ว ถูกต้อง และครบถ้วน เพื่อให้รู้การเกิดโรคได้โดยรวดเร็วต้องปฏิบัติดังนี้

1. ประกาศเตือนประชาชนให้ทราบว่าโรคไข้เลือดออกระบาดใน ชุมชนนั้น พร้อมกับให้สุศึกษาแก่ประชาชนให้รู้จักวิธีการป้องกันตนเองและ ครอบครัวไม่ให้ยุงลายกัด ให้ความรู้วิธีปฏิบัติเมื่อเด็กป่วยหรือสงสัยว่าป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก และวิธีการควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในบ้านและขอให้ ประชาชนให้ความร่วมมือกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายที่อาจมีหลงเหลืออยู่ใน ชุมชนให้หมดไป การกำจัดลูกน้ำยุงลายในบ้านผู้ป่วยและบริเวณรอบบ้านผู้ป่วย ควรดำเนินการในรัศมีอย่างน้อย 100 เมตร และประเมินค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายใน พื้นที่ที่เกิดโรค ซึ่งหลังการควบคุมโรคแล้วควรมีค่า HI = 0 หรือมีค่าใกล้เคียง 0 มาก ที่สุด

2. ใช้มาตรการเร่งด่วนสำหรับการควบคุมการระบาด คือ การพ่นเคมี กำจัดยุงตัวเต็มวัย วิธีการนี้จะลดจำนวนยุงลายที่มีเชื้อไข้เลือดออกในชุมชน การ พ่นเคมีต้องครอบคลุมพื้นที่ จะช่วยตัดวงจรการระบาดของโรคลงได้ ทั้งนี้ทีม ควบคุมโรค ต้องมีความพร้อมในการควบคุมพาหะอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อได้รับ แจ้งว่ามีผู้ป่วย โดยจะสามารถปฏิบัติการได้ทันที ดำเนินการควบคุมแหล่งแพร่ โรคภายใน 24 ชั่วโมง เมื่อได้รับการยืนยันจากการสอบสวนผู้ป่วยโดย สสอ./ สอ. ว่าเป็น

พื้นที่ที่เป็นแหล่งแพร่โรคจริง ลักษณะการพ่นเคมีควรปฏิบัติตามการ กระจายของผู้ป่วย ดังนี้

2.1 หากเกิดมีผู้ป่วยควรดำเนินการควบคุมแหล่งแพร่โรค (หมู่บ้านหรือชุมชน) โดยพ่นสารเคมีในบ้านผู้ป่วย และพื้นที่รอบบ้านผู้ป่วยใน รัศมีอย่างน้อย 100 เมตร การพ่นสารเคมีควรดำเนินการอย่างน้อย 2 ครั้ง แต่ ละครั้งห่างกัน 7 วัน 2.2 หากเกิดมีผู้ป่วยกระจายทั่วไปในชุมชนหรือหมู่บ้านควร พ่นทุกหลังคาเรือนในชุมชน และควรพ่นเคมีให้มีบริเวณกั้นกลาง (Barrier Zone) ที่ปลอดภัยรอบชุมชนนั้นด้วย หากมีหมู่บ้านอื่นอยู่ข้างเคียง ก็ควรพิจารณาพ่นเคมีเพิ่มเติมให้แก่หมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียงนั้นด้วย

สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมโรค ใช้เลือดออกการเข้าเคมีภัณฑ์พ่นกำจัดยุงลาย จะดำเนินการใน 2 กรณี

กรณีแรก คือ การพ่นเคมีเพื่อป้องกันโรคล่วงหน้า ควรดำเนินการเฉพาะ พื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคสูง โดยเป็นมาตรการเสริมให้กับมาตรการหลัก คือ การควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ถ้าหากควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ได้อย่างสมบูรณ์แล้วอาจไม่จำเป็นต้องพ่นเคมีกำจัดยุงตัวเต็มวัย

กรณีที่สอง คือ การพ่นเคมีเพื่อควบคุมการระบาดในชุมชนที่เกิดมีผู้ป่วย ขึ้นแล้ววัตถุประสงค์เพื่อกำจัดยุงลายที่มีเชื้อโรค ใช้เลือดออกให้หมดไปโดยเร็ว ที่สุดเพื่อตัดวงจรการแพร่เชื้อ การพ่นเคมีกำจัดยุงลาย ไม่ว่าจะใช้ในกรณีใด จะมีผลลดจำนวนยุงอยู่ เพียงระยะสั้นจำเป็นต้องมีการควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายร่วมด้วยเสมอ เพื่อ ส่งเสริมให้การควบคุมยุงลายมีประสิทธิภาพในระยะยาว

วิธีการพ่นเคมีกำจัดยุงลายสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ใช้กันทั่วไป มี 2 วิธี คือ

1. การพ่นฝอยละออง หรือ ยูแอลวี (Ultra Low Volume or ULV) น้ำยาเคมีจะถูกพ่นจากเครื่องพ่นโดยแรงอัดอากาศผ่านรูพ่น กระจายออกมา เป็นฝอยละอองขนาดเล็กมากซึ่งจะกระจายอยู่ในอากาศเพื่อให้สัมผัสกับตัวยุง เครื่องพ่นมีทั้งแบบติดตั้งบนรถยนต์และแบบสะพายหลัง

การพ่นหมอกควัน น้ำยาเคมีจะถูกพ่นโดยอาศัยอากาศร้อนช่วยใน การแตกตัวของสารเคมีจากเครื่องพ่นกลายเป็นหมอกควันฟุ้งกระจาย เครื่องพ่น หมอกควันมีทั้งแบบติด รถยนต์และแบบหิ้ว สารเคมีที่ใช้ในการควบคุมแมลงพาหะนำโรค เป็นสารเคมีที่ได้เลือกสรร มาแล้วว่าควรมีคุณสมบัติทำให้แมลงตายทันทีเมื่อแมลงโดนสัมผัสด้วยสารเคมีหรือมีฤทธิ์ตกค้างนาน อย่างไรก็ตามการพ่นเคมีต้องทำอย่างระมัดระวัง เพื่อลดอันตราย ต่อเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการพ่นต่อประชาชน

และสัตว์เลี้ยงเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติให้ ถูกวิธีเพื่อให้ประสิทธิผลในการควบคุมยุงได้ดีนอกจากนี้ยังต้องเก็บรักษาสารเคมีเหล่านี้ให้ถูกต้อง เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายและให้สารเคมีคงสภาพได้นานที่สุดไม่เสื่อมคุณภาพ ซึ่งจะทำให้ควบคุมยุงไม่ไ้ผล การป้องกันโรคไข้เลือดออก โดยการควบคุมยุงพาหะนั้น จะได้ผลดีต้อง ผสมผสานทั้งการควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ และการกำจัดยุงตัวเต็มวัย จะทำเพียง อย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้และจะต้องปฏิบัติให้มีความครอบคลุมสูงสุด ในชุมชนหนึ่งๆ ควรดำเนินการทุกครัวเรือน หากมีการควบคุมที่ดีในครัวเรือนส่วนใหญ่ แต่ยังคงมีแหล่งเพาะพันธุ์และยุงลายในบางครัวเรือนยุงพาหะที่เหลือยู่จะมี จำนวนเพียงพอที่จะ ทำให้โรคระบาดได้ นอกจากนี้จะต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ หากเป็นไปได้ควรมีการควบคุมยุงลายตลอดทั้งปีโดยมีเป้าหมาย การควบคุมทั้งในบ้านเรือน โรงเรียน โรงพยาบาล และศาสนสถาน นอกจากนี้ยังใช้มาตรการ ให้สุศึกษาแก่ประชาชน เป็นการให้ความรู้ แก่ประชาชนในเรื่องสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เด็กป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก เพื่อ จะได้ป้องกันบุตรหลานของตนมิให้ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกได้ โดยการจัดการ บ้านเรือนของตนไม่ให้มีแหล่งเพาะพันธุ์ยุง และเป็นที่อยู่อาศัยของยุงลายรวมถึง วิธีการปฏิบัติเมื่อสงสัยว่าบุตรหลานจะป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกการให้สุศึกษา แก่ประชาชนอาจจะทำได้หลายทางด้วยกัน คือ ทางสื่อมวลชน โดยกระจายข่าวทางวิทยุ, โทรทัศน์, หนังสือพิมพ์, มีประสิทธิภาพสูงในการกำจัดแมลง แต่มีพิษน้อยต่อคนและสัตว์และสียตามสายในเขตเทศบาล อาจรวมถึงหอกระจายข่าวตามหมู่บ้าน

ทางโรงเรียน โดยใช้ชั่วโมงสุศึกษาตามหลักสูตรของทางโรงเรียนให้ ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกแก่เด็กนักเรียนหรือ อาจให้ความรู้แก่ครูอาจารย์ที่ สอนวิชาสุศึกษาในโรงเรียนเพื่อให้นำไปถ่ายทอดแก่เด็กนักเรียน และเน้นให้ เด็กนักเรียนปฏิบัติตามที่ได้รับความรู้จากครุรวมทั้งนำไปถ่ายทอดให้แก่พ่อ แม่ และญาติพี่น้องที่บ้าน

• แจกเอกสารสุศึกษา เช่น แผ่นพับ ดิโสดอร์รูปภาพ ตามสถานที่ ซึ่งประชาชนมักจะมาชุมนุมกันมากๆ เพื่อให้ได้อ่านกันอย่างทั่วถึง

• ให้สุศึกษาแก่ประชาชนที่มารับบริการที่สถานบริการ และเมื่อออกไป เยี่ยมบ้านหรือออกปฏิบัติงานในท้องที่ ก็ควรจะถือโอกาสให้ความรู้แก่ประชาชน ไปด้วย

• ขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการต่างๆ ในท้องที่นั้น ให้ช่วย เผยแพร่ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกแก่เจ้าหน้าที่และประชาชน

• ขอความร่วมมือจากผู้นำท้องถิ่น หรือกราบเรียนขอความอนุเคราะห์ จากพระหรือผู้นำทางด้านศาสนาใน

ท้องถิ่น ให้ช่วยเผยแพร่ความรู้และกระตุ้น ให้ประชาชนร่วมมือกันควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในชุมชน เพื่อป้องกัน บุตรหลานมิให้ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก การให้สุศึกษาจะได้ผลดี จะต้องให้ข้อมูลความรู้ที่เหมาะสมกับผู้รับ อย่าง ต่อเนื่องสม่ำเสมอ จนประชาชนเกิดความเข้าใจ คำนึง และสามารถนำไป ปฏิบัติในชีวิตประจำวันจนเป็นปกติวิสัย ดังนั้น ความร่วมมือของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการควบคุมโรค ไข้เลือดออกเพราะการควบคุมโรคจะมีโอกาส ประสบผลสำเร็จหากเจ้าหน้าที่ สามารถกระตุ้น และส่งเสริม ให้ประชาชน เข้ารับเป็นภาระที่จะร่วมมือควบคุมยุงลาย ในชุมชนและบ้านด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามในส่วนของผู้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเองควรปฏิบัติหน้าที่อย่าง เต็มที่ในการดำเนินการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกด้วย สำนักโรคติดต่อ น าโดยแมลงได้แบ่งระยะในการควบคุมโรคเป็น 3 ระยะ เพื่อเป็นแนวทางใน การ ปฏิบัติงานของผู้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการเตรียมพร้อมรับสถานการณ์การ ระบาดของโรคไข้เลือดออก ดังนี้

ระยะที่ 1 การป้องกันโรคล่วงหน้าก่อนช่วงระบาด เพื่อตัดวงจร แพร่เชื้อไวรัสในหน้าแล้ง เป็นการดำเนินงานระยะที่ 1 (Phase 1) คือ ประมาณเดือนตุลาคม - เดือนมีนาคม เป็นช่วงที่มีความหนาแน่นของยุง แหล่งเพาะพันธุ์ยุง และจำนวน ผู้ป่วยน้อยที่สุด จึงมีเชื้อไวรัส หมุนเวียนในชุมชนน้อยที่สุด ดังนั้นในช่วงนี้หาก สามารถดำเนินการควบคุมโรคโดยจัดการ ให้มีแหล่งเพาะพันธุ์และจำนวนลูกน้ำยุงลายลดต่ำลงได้มากเท่าไร จะยิ่งเป็นการช่วยลดจำนวนยุงพาหะที่จะ ก่อให้เกิด โรคในช่วงที่กำลังจะเข้าสู่ระยะการระบาดได้มากขึ้น เป็นการช่วยลด การเกิดโรคไข้เลือดออกให้น้อยที่สุด หาก ดำเนินการในช่วงที่เกิดการระบาดแล้ว คือ ในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม จำนวนผู้ป่วยกำลังสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว การ ควบคุมจะทำได้ยากและสูญเสียงบประมาณเพิ่มมากขึ้น พื้นที่เป้าหมาย คือ หมู่บ้าน ชุมชน ซึ่งมีขั้นตอนที่ต้องพิจารณา ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ขั้นตอนการระบาดและสืบค้นแหล่งรังโรค วัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งในการจัดการในขั้นตอนที่ 2 และ 3 ต่อไป

ขั้นที่ 2 กำจัดศักยภาพของแหล่งแพร่โรค - กำจัดภาชนะเสี่ยงที่อาจเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ที่สำคัญในพื้นที่ - จัดการแหล่ง เพาะพันธุ์ โดยเลือกใช้วิธีที่เหมาะสม ได้แก่ วิทยาทายภาพ ชีวภาพ หรือการใช้สารเคมี – กวาดล้างลูกน้ำ ยุงลายให้ลดลงต่ำที่สุด ค่า HI ในหมู่บ้าน/ ชุมชน มีค่าใกล้ 0 มากที่สุด หรือเท่ากับ 0, CI = 0 ขั้นที่ 3 ระวังการแพร่เชื้อ

- ฝ้าระวัง ค้นหาผู้ป่วย ส่งตรวจวินิจฉัย และควบคุมยุงพาหะ โดยเร็ว

- แนะนำวิธีการป้องกันยุงกัด

ระยะที่ 2 การควบคุมโรคช่วงระบาด ระยะที่ 2 (Phase 2) ตั้งแต่เดือนเมษายน - พฤษภาคม เพื่อเป็นการ ป้องกันโรคมิ ให้มีการระบาดเพิ่มมากขึ้น ควรเร่งรัดในการทำลายแหล่ง เพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายในชุมชน โรงเรียน สถานบริการ สาธารณสุข โรงพยาบาล วัด มัสยิด และแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งควรมี

• ระบบการรายงานที่รวดเร็ว

• ความทันเวลาในการควบคุมโรค

• มาตรฐานการควบคุมโรคใช้เลือดออกในพื้นที่

ระยะที่ 3 การควบคุมหลังการระบาดของโรค

ระยะที่ 3 (Phase 3) ตั้งแต่เดือนมิถุนายน - กันยายน เป็นช่วงที่เกิด การระบาดของโรคแล้ว ต้องมีการควบคุมการระบาดของโรคให้น้อยที่สุด (น้อยกว่าค่า Target line) ต้องระงับการแพร่เชื้อ ฝ้าระวังโรค ค้นหาผู้ป่วย ส่ง ตรวจวินิจฉัย และ ควบคุมยุงพาหะ

โดยดำเนินการตามมาตรการ ดังนี้

• การสอบสวนโรค

• ความทันเวลาในการควบคุมโรค

• มาตรฐานการควบคุมโรคใช้เลือดออกในพื้นที่

• ประเมินผลการดำเนินงาน ได้แก่การประเมินค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย

13. ขั้นตอน ระยะเวลา และส่วนงานที่รับผิดชอบ

ที่	ประเภทขั้นตอน	รายละเอียดของขั้นตอน การบริการ	ระยะเวลา ให้บริการ	ส่วนงาน / หน่วยงานที่ รับผิดชอบ	หมายเหตุ
ไม่มีข้อมูลขั้นตอน ระยะเวลา และส่วนงานที่รับผิดชอบ					

ระยะเวลาดำเนินการรวม 0 -

14. งานบริการนี้ ผ่านการดำเนินการลดขั้นตอน และระยะเวลาปฏิบัติราชการมาแล้ว
ยังไม่ผ่านการดำเนินการลดขั้นตอน

15. รายการเอกสารหลักฐานประกอบการยื่นคำขอ

15.1) เอกสารยืนยันตัวตนที่ออกโดยหน่วยงานภาครัฐ

ที่	รายการเอกสาร ยืนยันตัวตน	หน่วยงานภาครัฐ ผู้ออกเอกสาร	จำนวน เอกสาร ฉบับจริง	จำนวนเอกสาร สำเนา	หน่วยนับ เอกสาร	หมายเหตุ
ไม่พบเอกสารยืนยันตัวตนที่ออกโดยหน่วยงานภาครัฐ						

15.2) เอกสารอื่น ๆ สำหรับยื่นเพิ่มเติม

ที่	รายการเอกสาร ยื่นเพิ่มเติม	หน่วยงานภาครัฐ ผู้ออกเอกสาร	จำนวน เอกสาร ฉบับจริง	จำนวนเอกสาร สำเนา	หน่วยนับ เอกสาร	หมายเหตุ
ไม่พบเอกสารอื่น ๆ สำหรับยื่นเพิ่มเติม						

16. ค่าธรรมเนียม

- 1) ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000 บาท
หมายเหตุ -

17. ช่องทางการร้องเรียน

- 1) **ช่องทางการร้องเรียน** เทศบาลเมืองเสนา อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
หมายเหตุ ((1. ทางอินเทอร์เน็ต (www.muangsen.go.th) 2. ทางโทรศัพท์ (0-3520-1560 , 0-3520-1571)
3. ทางไปรษณีย์ (43 ถ.วิไลเสนา (ก.) อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13110) 4. ศูนย์ดำรงธรรม
สำนักงานเทศบาลเมืองเสนา 5. ร้องเรียนด้วยตนเอง 6. ตู้รับฟังความคิดเห็น (ตั้งอยู่ หน้าสำนักงานเทศบาล
เมืองเสนา))
- 2) **ช่องทางการร้องเรียน** ศูนย์บริการประชาชน สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
หมายเหตุ (เลขที่ 1 ถ.พิษณุโลก เขตดุสิต กทม. 10300 / สายด่วน 1111 / www.1111.go.th / ตู้ ปณ.1111
เลขที่ 1 ถ.พิษณุโลก เขตดุสิต กทม. 10300)

18. ตัวอย่างแบบฟอร์ม ตัวอย่าง และคู่มือการกรอก

ไม่มีแบบฟอร์ม ตัวอย่าง และคู่มือการกรอก

19. หมายเหตุ

-

วันที่พิมพ์	11/09/2558
สถานะ	รออนุมัติขั้นที่ 2 โดยสำนักงาน ก.พ.ร. (OPDC)
จัดทำโดย	เทศบาลเมืองเสนา สก.มท.
อนุมัติโดย	-
เผยแพร่โดย	-